

Chernenko H. A., Cand.Philoi.Sci, Research Staff Member,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

VALUE CONCEPTS THESAURUS IN STUDIES OF AXIOLOGICAL LINGUISTICS

The article is devoted to the issue of compiling the value concepts thesaurus. The author considers the obstacles which researchers of axiological problems face doing the value concepts lists. Core principles for compiling such thesaurus studies are proposed for linguistic studies. The fruitfulness of using the values systems, widely accepted in sociology, is argued.

Keywords: axiological studies, value concept, axiological thesaurus.

Черненко А. А., к. филол. н., н. с.,
Институт филологии КНУ им. Т. Шевченко, Киев.

ЦЕННОСТНЫЙ ТЕЗУРУС В ИССЛЕДОВАНИЯХ ПО АКСИОЛОГИЧЕСКОЙ ЛИНГВИСТИКЕ

Статья посвящена вопросам, связанным с созданием ценностного тезауруса. Автор рассматривает трудности, с которыми сталкиваются исследователи аксиологических проблем при каталогизации ценностных концептов. Предлагаются основные принципы составления такого тезауруса для лингвистических исследований. Приводятся аргументы в пользу использования систем ценностей, которые уже нашли широкое применение в трудах по социологии.

Ключевые слова: аксиологические исследования, ценностный концепт, аксиологический тезаурус.

Черненко Н. А., асп.,
Институт філології КНУ ім. Тараса Шевченка, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ У МОРАЛЬНО-ЦІННІСНИХ СИСТЕМАХ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУР

У статті розглянуто особливості вербалізації концепту ДОБРОЧЕСНІСТЬ як феномену моральної системи, відображеної у французькій та англійській мовах, котрі засвідчують лінгвокультурну специфіку семантичного наповнення концепту ДОБРОЧЕСНІСТЬ у французькому та англійському світоглядно-ціннісному просторі.

Ключові слова: телеонімний концепт, лінгвокультура, мораль, чеснота, доброчесність, цнота, цнотливість.

Унікальність концепту ДОБРОЧЕСНІСТЬ полягає в тому, що він, з одного боку, існує в ментальному просторі певної лінгвокультури як втілення уявлень мовців про те, яким чином слід влаштовувати своє життя відповідно до загальноприйнятих моральних норм, а з іншого, переважно латентно присутній у наївній картині світу носіїв мови, вербалізуючись унаслідок цілеспрямованих пошуків людиною сутності доброчесності. Це зумовлює належність концепту ДОБРОЧЕСНІСТЬ до елітарної інтелектуально-духовної сфери, а його вербалізація найбільш повно реалізується у філософському та художньому дискурсах. Поняття доброчесності вже упродовж кількох тисячоліть є предметом дослідницького інтересу найвидатніших мислителів. Той факт, що саме доброчесне життя є критерієм реалізації людського духовного і громадянського потенціалу, доводить винятковий характер цієї моральної категорії.

Висока номінативна щільність концепту ДОБРОЧЕСНІСТЬ свідчить про його актуальність для лінгвокультури, обраних для дослідження, оскільки «номінативна щільність тієї чи іншої тематичної групи слів, деталізація найменування, виокремлення смислових відтінків постають сигналом лінгвістичної цінності позамовного об'єкта...» [Карасик 2004, с. 117]. Це також є ознакою древності концепту, адже «чим різноманітнішим є потенціал знакового вираження концепту, тим древнішим виявляється концепт і тим вищою є його ціннісна значимість у межах даного мовного колективу» [Слышкин 2000, с. 18].

Слід зазначити, що більшість європейських мов зберегли ім'я концепту ДОБРОЧЕСНІСТЬ із дуже незначними змінами: французька – *vertu*, іспанська – *virtud*, італійська – *virtù*, португальська – *virtude*, англійська – *virtue*, що можна пояснити не лише спільним романським походженням зазначених мов (за винятком англійської), а й самою ціннісною значимістю поняття доброчесності, його винятковим багатоаспектним смисловим навантаженням. Не викликає сумніву, що лат. *virtus* постала настільки об'ємним світоглядним конструктом, що новітні європейські мови фактично не потребували його аналогу, а лише по-новому відтворювали й осмислювали сутність поняття, втіленого в *virtus*.

Незважаючи на велику кількість студій, присвячених доброчесності, філософія так і не знайшла її вичерпного тлумачення, оскільки ця моральна категорія є надзвичайно соціально та історично детермінованою. Не можна не погодитися із думкою Аласдера Макінтайра, який стверджує, що «... в області моралі ми маємо лише фрагменти концептуальної схеми, уривки, які за відсутності контексту позбавлені значення. Насправді у нас є лише видимість моралі, і ми продовжуємо використовувати багато з ключових її формулювань. Однак ми втратили – якщо не цілковито, то здебільшого – розуміння моралі як теоретичне, так і практичне» [Макінтайр 2000, с. 7].

Незважаючи на те, що в наш час доброчесність як етичний ідеал відійшла на другорядні позиції в МКС, людство все одно продовжує розмірковувати щодо сутності понять моралі, таких як добро і зло, правда, гідність, справедливість, порядність тощо, оскільки «наше використання мови моралі, яке спрямовує моральний роздум, здатність визначати в термінах моралі наші стосунки з іншими людьми, займають центральне місце в наших поглядах про самих себе, і тому припущення щодо радикальної неспроможності використання мови моралі вимагало б настільки

кардинальної зміни поглядів на те, хто ми такі і що ми робимо, що вона навряд чи була б здійсненою» [Макінтайр, 2000, с. 7].

Якщо А. Макінтайр, розвиваючи свою теорію моралі, вирішує її проблеми у суто філософському руслі, прагнучи «сконструювати істинний історичний наратив, в якому рання стадія моральної аргументації буде значно відрізнятися від нинішньої» [Макінтайр, 2000, с. 20], то ми в своєму дослідженні переслідуюмо схожу мету – за допомогою аналізу семантико-когнітивного ядра концепту ДОБРОЧЕСНІСТЬ у французькій та англійській мовах, віднайти ті риси, котрі увиразнюють його етноспецифіку та демонструють світоглядні особливості представників даних лінгвокультур. **Об'єктом** даного дослідження є концепт ДОБРОЧЕСНІСТЬ як категорія моралі, **предметом** – семантико-когнітивні особливості вербалізації концепту ДОБРОЧЕСНІСТЬ в англійській та французькій мовах. **Актуальність** аналізу зумовлюється відсутністю лінгвокультурологічних досліджень доброчесності як специфічного морального феномену.

У даній розвідці ми зосереджуємо особливу увагу на специфіці семантичної еволюції імен концепту ДОБРОЧЕСНІСТЬ у французькій та англійській лінгвокультурах – *vertu* та *virtue*, котра виразно демонструє їх зв'язок із латинською *virtus* як понятійним базисом концепту в обраних мовах, а також відтворює особливості осмислення поняття доброчесність як морального феномену даних лінгвокультур.

У Середньовічному французькому узусі номен *vertu* здебільшого актуалізує сему «сила, властивість, здатність», що свідчить про послаблення зв'язків із семантикою латинської *virtus*, для якої такі значення знаходилися на периферії. Водночас, зв'язок із латинським семним складом зберігається у значенні *fr. vertu* через семантичні ознаки сміливості, енергії, а також у стійкому протиставленні *vertu* та *vices* – чесноти і пороку. Варто зауважити, що семантичні відтінки *vertu* як моральної чесноти, гідності, достоїнства, котрі в наступні епохи стали її визначальними рисами, за Середньовіччя знаходилися на периферії семантичної сфери цього концепту.

Аналіз дискурсивної вербалізації концепту ДОБРОЧЕСНІСТЬ у текстах французької літератури XVII-XIX століть засвідчує, що номен *vertu* експлікується як чеснота, одна з багатьох позитивних рис поведінки, схвалених суспільною практикою. Класифікація чеснот, сформована у руслі багатовікових моральних роздумів та релігійної етики, на межі XVIII-XIX століть зазнає значної трансформації, висуваючи на перший план буржуазні достоїнства. Таким чином, суто моральний компонент у розумінні чесноти не зникає, однак поступається своїми позиціями перед тими рисами, котрі продиктовані новими соціоекономічними реаліями. Тому не викликає подиву, що номен *vertu* у значенні доброчесності як морального ідеалу життя людини, починаючи з цього часу, функціонує у французькому узусі зі значно меншою частотністю.

Якщо в I виданні *Dictionnaire de L'Académie française* фіксується вживання номена *vertu* у якості характеристики як чоловіків, так і жінок (*Dictionnaire de L'Académie française, 1st Edition (1694)*), то його дискурсивна реалізація демонструє виразну культурну специфіку в розумінні *vertu* як гендерного поняття. *Vertu* осмислюється як «цногливість», «порядність» жінки, її «достоїнство», жіноча «доброчесність», постаючи чи не найголовнішою моральною характеристикою дами: *Son père était mort*

jeune, et l'avait laissée sous la conduite de madame de Chartres, sa femme, dont le bien, la vertu et le mérite étaient extraordinaires (Madame de Lafayette, La princesse des Clèves p. 7). Її батько помер молодим, і вона залишилася на піклуванні мадам де Шартр, його дружини, чия доброта, доброчесність і гідність були надзвичайними.

Варто зауважити, що гендерна складова семантики фр. vertu суттєво відрізняється від латинської virtus. Так, virtus сформувалася як гендерна чеснота чоловіка-воїна, сама внутрішня форма номена виразно підкреслювала цей семантичний акцент. Лексема virtus майже ніколи не вживалася для характеристики жінок, упродовж тривалого часу втілюючи ідеал мужності, сміливості, витривалості. Еволюція virtus як багатомірною морального феномену дещо згасила цю «маскулінність» значення, оскільки латинська virtus перетворилася на конструкт давньоримської моральної теорії, на світоглядний ідеал, аксіологічність якого була абсолютною, а сам гендерний компонент перестав бути детермінуючим у семантичному просторі концепту VERTUS.

Слід зазначити, що гендерна домінанта значення vertu «цнота», «доброчесність» жінки розвивається поступово, паралельно до її більш загального етичного наповнення як доброчесності, моральної чесноти. Незважаючи на те, що I видання Dictionnaire de L'Académie française містило згадку про vertu як цноту, однак лише в шостому виданні Dictionnaire de L'Académie française (1832-1835) це значення vertu отримує окреме тлумачення. Аналіз маніфестації vertu як жіночої цноти у дискурсі художньої літератури засвідчує своєрідну двоплановість її розуміння: з одного боку, vertu як цнота, порядність, розважливості жінки розцінюється як безперечна позитивна риса, причому розуміння цноти виходить далеко за межі фізичної цнотливості, а виступає синонімом порядності, високої моральності жінки. З іншого боку, vertu як «цнотливість», «порядність», «доброчесність» жінки набуває певних семантичних відтінків, котрі демонструють зниження її аксіологічності. Так, у багатьох текстових реалізаціях фр. vertu-цнота виявляється рисою, що протистоїть, чинить перешкоди кохання та емоційним поривам. Відтак, цнота, доброчесність виявляє раціональність поведінки жінки, постаючи стримуючим механізмом на противагу афективним проявам: *Vous l'avez fait par une vertu austère, qui n'a presque point d'exemple ; mais cette vertu ne s'oppose plus à vos sentiments, et j'espère que vous les suivrez malgré vous* (Madame de Lafayette, La princesse des Clèves p 78). *Ви вчинили в силу суворої доброчесності, яка не має собі рівних; однак, ця доброчесність (обов'язок) більше не суперечить вашим почуттям, і я сподіваюся, що ви слідуватиме за ними всупереч самій собі.*

Незважаючи на те, що згідно з загальноновизнаною аксіомою (котра бере витоки з давньоримської етики), чеснота є нагородою сама в собі, vertu в сенсі жіночої порядності постає позбавленою смислу: *... ses envies de volupté qui se dispersaient, ses projets de bonheur qui craquaient au vent comme des branchages morts, sa vertu stérile, ses espérances tombées, la litière domestique, elle ramassait tout, prenait tout, et faisait servir tout a rechauffer sa tristesse.* (Flaubert Madame Bovary p 254)... *її прагнення до насолоди, які розпорошилися, її плани на щастя, які тріснули, мов гілки на вітрі, її безплідна (стерильна) цнота (доброчесність), її повалені надії, дім, вона збирала все, прийняла все, і змусила все це розігріти її смутком; Під тиском пристрастей цнота, доброчесність часто виявляються доволі слабкими, хиткими: Car elle se raccrochait*

de sa vertu chancelante. (Flaubert Madame Bovary, p 496) *оскільки вона знову вхопилася за свою хитку добродесність (порядність, чесноту).... Для французької лінгвокультури характерною є іронічність в оцінці vertu як жіночої чесноти: Qu'une femme est à plaindre, quand elle a tout ensemble de l'amour et de la vertu !* (La Rochefoucauld Maximes, p 105) *Слід пожаліти жінку, якщо вона поєднує в собі любов і цноту!* Очевидно, що вже у XVII столітті звичаї і норми поведінки французького суспільства зазнали таких змін, що поєднання романтичних почуттів і жіночої цноти видавалося дуже малоімовірним.

Важливим є те, що *vertu* часто здобуває конотації нещирої поведінки, вдаваної чесноти, такої собі «маски», яку жінка вдягає задля досягнення певної мети, зокрема зваблення чоловіка: *Elle allait venir tout à l'heure, charmante, agitée, épiant derrière elle les regards qui la suivaient, – et avec sa robe à volants, son largnon d'or, ses bottines minces, dans toute sorte d'élégances dont il n'avait pas goûté, et dans l'ineffable séduction de la vertu qui succombe.* (Madame Bovary p 493). *Вона прийшла саме вчасно, чарівна, збуджена, готова зустріти погляди, які за нею слідували – і в своїй люткій сукні, зі своїм золотим моноклем, в своїх мініатюрних черевиках, елегантна в усіх смислах, чого він ще не зустрічав, вбрана в невимовну звабливість цноти, яка знемагає.* Без сумніву, добродесна поведінка жінки розцінювалася як така, що отримує схвалення оточуючих і створює відповідне враження про неї, захищає від амурих пригод: *Elle lui parut donc si vertueuse et inaccessible, que toute espérance, même la plus vague, l'abandonna* (Madame Bovary p. 220) *Вона здалася йому настільки добродесною і недоступною, що він облишив усі надії, навіть туманні.* Отже, *vertu* у сенсі жіночої цноти і порядності є неодмінною складовою образу добродесної жінки, котра виявляється радше поміркованою, аніж емоційною, для якої благопристойна поведінка є важливішою за кохання. Проте, семантичне наповнення фр. *vertu* у сенсі жіночої цноти демонструє конотації цього поняття як нещирого, несправжнього, такого, що є засобом для досягнення корисливої мети. Відтак, образ добродесної жінки доволі часто осмислюється як хибний і такий, що не відповідає справжнім намірам дами.

Характеризуючи значимість концепту ДОБРОДЕСНІСТЬ як морального еталону англійської світоглядної системи, слід зазначити, що важко знайти твір художньої англійської літератури, який би так чи інакше не торкався питання сутності або ознак добродесності, або ж окремої чесноти – *virtue*, що вже й казати про праці англійських філософів, які розвивали теорію добродесності та надзвичайно ретельно досліджували її сутність.

Згідно зі словниковими даними, центральним значенням *virtue* є «поведінка, яка демонструє високі моральні стандарти» (Oxford Dictionaries). Сема «діяльність», «поведінка» є визначальною для розвитку семантики *virtue*: *We must now take leave of Arcadia, and those amiable people practicing the rural virtues there, and travel back to London, ... зараз ми повинні залишити Аркадію, і цих милих людей, котрі практикують сільські чеснот, і повернутися до Лондона* (Thackeray, Vanity Fair, p. 207). Слід зазначити, що поняття добродесності в англійському лінгвокультурному просторі здобуває надзвичайно розлогої вербалізації, що проявляється як у частотності використання імені концепту – *virtue*, так і в широкому розгортанні синонімічних

зв'язків, а також утворенні дериватів. Синонімія характеризується наявністю великої кількості лексем, що втілюють специфічну етичну наповненість семантики *virtue* і демонструють схильність англійців до роздумів над моральними питаннями, їх інтерес до етичної проблематики, а також таку рису національного характеру, як любов до моралізаторства.

Так, синонімами поняття «добročесність», «чеснота» виступають численні номени, котрі виявляють у своїй семантиці такі семи: 1) «етичність», «відповідність моральним принципам»: *virtuousness* – добročесність (абсолютний синонім), *ethicalness* – етичність, *principles* – моральні норми, *high principles* – високі моральні норми, *ethics* – етика, *morality* – мораль (рос. нравственность); 2) «честь», «чесність»: *dignity* – гідність, достоїнство, *integrity* – відвертість, *honesty* – чесність, *honourableness* – благородство, великодушність, *honourability* – благородство, шанованість, *honour* – честь, слава; 3) «достоїнство», «цінність»: *worthiness* – вартісність, достоїнство, *worth* – цінність, достоїнство, *trustworthiness* – надійність, достовірність, *meritoriousness* – характеристика, що заслуговує на всяляку похвалу і схвалення, *merit* – заслуга, достоїнство, якість; 4) «чистота», «незаплямованість»: *purity* – чистота, непорочність, *pureness* – непорочність, чистота, незаплямованість, *lack of corruption* – відсутність розбещеності, зіпсованості, *blamelessness* – бездоганність, невинність, *impeachableness* – бездоганність; 5) «благородство», «знатність»: *nobility* – знатність, *nobility of soul/spirit* – благородство душі/духу, *nobleness* – благородство, великодушність, знатність; 6) «пристойність», «належна поведінка»: *probity* – чесність, *propriety* – пристойність, виконання норм поведінки і моралі, *decency* – благопристойність, люб'язність, *respectability* – респектабельність; 7) «правда», «правильність», «стійкість»: *rectitude* – чесність, правота, правдивість, честь, *incorruptibility* – непідкупність, *righteousness* – праведність, справедливість, *uprightness* – чесність, *upstandingness* – стійкість, витривалість; 8) «добро», «благо»: *goodness* – великодушність, доброта, *good* – благо, добро. Найбільша кількість лексем експлікують ідеал добročесності як честі, чистоти, спрямованості до правильної, правдивої, належної поведінки. Очевидно, що для англійців визначальним у розумінні добročесності є спрямованість до правильного морального вибору, правдивості вчинків. Промовистою є й наявність численних понять, що детермінують добročесність як благородство, знатність, аристократичність поведінки, думок і почуттів. Для англійців важливо, щоб їх поведінка та взаємодія з оточуючими здійснювалася в межах загальноприйнятих норм пристойності та респектабельності.

Вербалізуючи концепт ДОБРОЧЕСНІСТЬ як діяльнісну характеристику поведінки людини, англійська лінгвокультура демонструє риси, що свідчать про актуальність і значимість моралі та добročесності. Дискурсивна маніфестація концепту показує, що *virtue* виступає органічною складовою суспільного та індивідуального життя. Припускаємо, що *virtue* слугувала для англійців одним із тих понять, які не лише відображали своєрідність морального світогляду, але й обґрунтовували *modus vivendi* англійського соціуму. Англійці розвивали й осмислювали ідею добročесності, розцінюючи її як складову національної світоглядної парадигми. Актуальності добročесності у низці інших категорій моралі сприяли й ті культурно-історичні процеси,

що потребували надійної опори в моральній ідеології. Йдеться, передусім, про вікторіанську мораль, адже саме в епоху правління королеви Вікторії моральна сфера набуває надзвичайного значення у житті суспільства.

Для англійців чеснотами є ті риси характеру і поведінки людини, які детермінують її зв'язок із суспільством, зумовлюють цінність індивіда як члена соціуму: *philanthropy* – філантропія, *public-spirited [virtue]* – чеснота, що полягає в прагненні бути суспільно-корисним, *charity* – благодійність. Поруч із чеснотами, що визначають загальнолюдський аспект моралі, сформований в руслі християнської аретології, чеснотою саме англійської моралі постає вишуканість, витонченість поведінки і думок. Безперечною цінністю виступає раціональність мислення і поведінки, яка, на нашу думку, є однією з визначальних рис англійського національного характеру.

Дискурсивне функціонування *virtue* як цноти, жіночої цнотливості в англійській мові демонструє більшу кількість її позитивних конотацій порівняно з французькою. Однак, жіноча цнота як категорія вікторіанської моралі набула досить гіпертрофованих форм в аспекті обмеження жінки у її стосунках з оточуючими, особливо з чоловіками. Незважаючи на те, що в своєму розумінні цноти англійці вікторіанської епохи виявилися великими пуританами, втім, *virtue* як жіноча цнота, була фактично заідеалізованою англійцями, слугуючи для створення образу добродесної жінки: *'You, forsooth, must give yourself airs of virtue, while my wife, who is an immaculate saint, as everybody knows, and never did wrong in her life, has no objection to meet my young friend Mrs. Crawley. – Ви, без сумніву, повинні постаратися сповнитися добродесністю (показати себе добродесною), тоді як моя дружина, сама святість, як всі це знають, ніколи не чинила неправильно в своєму житті, не заперечує проти зустрічі з моїм другом місіс Кроулі (Thackeray, Vanity Fair p 973).*

Система норм і принципів поведінки британського суспільства завжди була соціально заангажованою. *Virtue* як висока моральна чеснота стала, серед іншого, і виразником аристократичності, вишуканості, рафінованості представників вищих прошарків англійського суспільства: *He walked rapidly to one of those small West End streets where Polteed's and other firms ministered to the virtues of the wealthier classes. – Він швидко крокував до однієї з тих маленьких вулиць Вест-Енду, де Полтед та інші фірми служили задля респектабельності (вигоди) заможних класів (Forsyte saga p 592).* Визаючі в семантичному просторі англ. *virtue* є кореляція між поняттями добродесності та репутації. Багато в чому репутація певної особи базувалася саме на визнанні її *spotless virtue* – незаплямованої добродесності, а тому заслужити репутацію порядної, добродесної особи, особливо жінки, було одним із пріоритетів для представників вищих верств населення.

Важливою дистинктивною рисою семантики концепту ДОБРОЧЕСНІСТЬ в англійській лінгвокультурі є також його щільний зв'язок з ідеєю громадянського обов'язку. Так, англійська *virtue* осмислюється як така, що має слугувати на користь суспільства, тобто бути, окрім решти, ще й *social virtue* – громадською, суспільною чеснотою: *...enabling Coavinses to bring up these charming children in this agreeable way, developing these social virtues – даючи можливість...виховувати цих чарівних дітей у такій милій спосіб, розвиваючи ці суспільні чесноти (достойнства) (Dickens,*

Bleak house, p. 208). Розрізнення *familiar virtues, domestic virtues, social virtues* розвиває семантичний обшир *virtue* як чесноти, достоїнства, увіражаючі цінність поведінки людини як члена соціуму.

На основі аналізу вербалізації концепту ДОБРОЧЕСНІСТЬ в англійському лінгвокультурному просторі можна стверджувати, що англійці доволі глибоко осмислили ідею доброчесності, адже поняття *virtue* стало виразником раціональності мислення, потужним поведінковим стимулом, символом англійської національної моральної ідеї.

Спільною рисою семантики концепту ДОБРОЧЕСНІСТЬ у французькому та англійському лінгвокультурному просторі є не лише осмислення понять *vertu/virtue* як моральної чесноти, доброчесності, жіночої цноти, а й як поняття соціально детермінованого. Слід зазначити, що зв'язок між поняттям доброчесності, чеснот людини та суспільного визнання, репутації зумовлює той факт, що доброчесність, цнота часто асоціюється з лицемірною поведінкою. Особливо виразними такі конотації поняття доброчесності постають у просторі французької лінгвокультури.

Заслужують на подальшу дослідницьку увагу особливості вербалізації концепту ДОБРОЧЕСНІСТЬ в інших лінгвокультурах, зокрема неєвропейських.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Cambridge Dictionaries online/доступ до ресурсу: dictionary.cambridge.org/dictionary/british/virtue
2. Dictionnaire de L'Académie française/Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales/Les dictionnaires anciens/доступ до ресурсу: www.cnrtl.fr/dictionnaires/anciens/
3. Dictionnaire du Moyen Français (1330-1500)/доступ до ресурсу: www.atilf.fr/dmf/
4. The Victorian dictionary/ доступ до ресурсу: www.victorianlondon.org/index-2012.htm
5. Oxford Dictionaries/доступ до ресурсу: www.oxforddictionaries.com
6. Charles Dickens. Bleak house.//freeclassicebooks.com/charles_dickens.htm
7. Gustave Flaubert. Madame Bovary. La bibliothèque électronique du Québec. Collection À tous les vents. Volume 715 : version 2.01
8. François de La Rochefoucauld. Réflexions ou sentences et maximes morales (1664)/<http://www.ebooksgratuits.com/>
9. Madame de La Fayette, La princesse des Clèves. Édition eBooksFrance/www.ebooksfrance.com
10. Stendhal. Le Rouge et le Noir. La bibliothèque électronique du Québec. Collection À tous les vents. Volume 776 : version 1.0
11. The Forsyte Saga by John Galsworthy. London: William Heinemann, 1922 – 1104 p.
12. William Makepeace Thackeray. Vanity Fair/<http://www.planetpdf.com/>
13. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. – Волгоград, Перемена, 2002.-477 с. ISBN 5-88234-552-2
14. Макинтайр А. После добродетели: Исследования теории морали / Пер. с англ. В. В. Целищева – М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2000. – 384 с. – ISBN 5-8291-0084-3 («Академ. Проект») – ISBN 5-88687-067-9 («Деловая книга»).

15. Слышкин Г.Г. Лингвокультурные концепты и метаконцепты: Монография. Волгоград: Перемена, 2004. 328 с.

Стаття надійшла до редакції 20.10.2014 р.

Chernenko N. A., PhD student
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

THE SPECIFIC CHARACTER OF THE CONCEPT VIRTUE VERBALIZATION IN MORAL SYSTEMS OF ENGLISH AND FRENCH LANGUAGES AND CULTURES

The article is focused on the specific character of the concept VIRTUE verbalization in French and English. The main purpose of the following investigation is to display the semantic development of the names of VIRTUE concept which is considered to be a morally, genderly and socially engaged notion.

Keywords: culture, morality, virtue, chastity, excellence, verbalization, semantics.

Черненко Н. А., асп.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, г. Киев

ОСОБЕННОСТИ ВЕРБАЛИЗАЦИИ КОНЦЕПТА ДОБРОДЕТЕЛЬ В МОРАЛЬНО-ЦЕННОСТНЫХ СИСТЕМАХ ФРАНЦУЗСКОЙ И АНГЛИЙСКОЙ ЛИНГВОКУЛЬТУР

В статье рассматриваются особенности вербализации концепта ДОБРОДЕТЕЛЬ во французском и английском языках, которые свидетельствуют о семантической эволюции добродетели как морального, гендерного и социального понятия.

Ключевые слова: концепт, телеономный концепт, мораль, мировоззрение, вербализация, добродетель, честность, целомудрие.

УДК 811.133.1'22:659.4

Чернова А. О., аспірант
Институт філології КНУ ім. Тараса Шевченка, м. Київ

ПРОБЛЕМА ЗНАКА І ЗНАЧЕННЯ У ТЕКСТАХ СУЧАСНОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ

Статтю присвячено дослідженню семіотичного виміру французького соціального рекламного дискурсу, який ілюструється конкретними прикладами рекламних